

Sbor

Ariane Mnouchkine's Theatre du Soleil using Kathakali style movement and make-up for Les Atrides

Oidipus král, Max Reinhardt , 1912

1990–1992

Medeia, Jiří Honzík, 2008

Ifigenie v Aulidě, Jan Kačer, 1982

Sbor v tragédii

- dva způsoby sdělování významu v tragédii: RÉTORICKÝ (herec) a LYRICKÝ (sbor)
- sbor přináší JINOU PERSPEKTIVU

SBOR

To **tancem** nám začíná **obřad** – však bez tepu **bubínků**
a neoblažující hlučícím **thysem**...

AMFITRYON

Ojoj – domove!

SBOR

... chce **úlitbu**, krev! Však ne onu z **hroznů**, co v
dionýsovském
vznícení štědře vychrstne džbán!

AMFITRYON

Pryč, děti, utečte, pryč!...

SBOR

Mrazivě – děs a děs –
mrazivě zní k tomu **flétny** kvil.

Psí štvance na děti je ten **hon**! Ne nadarmo po domě
bakchicky

Bude Lyssa své orgie slavit!

PŮVOD: Sykion

- Sborové performance dithyrambů

→ divadlo: CHORÉGOS/CHORÉGIE

- koryfaios

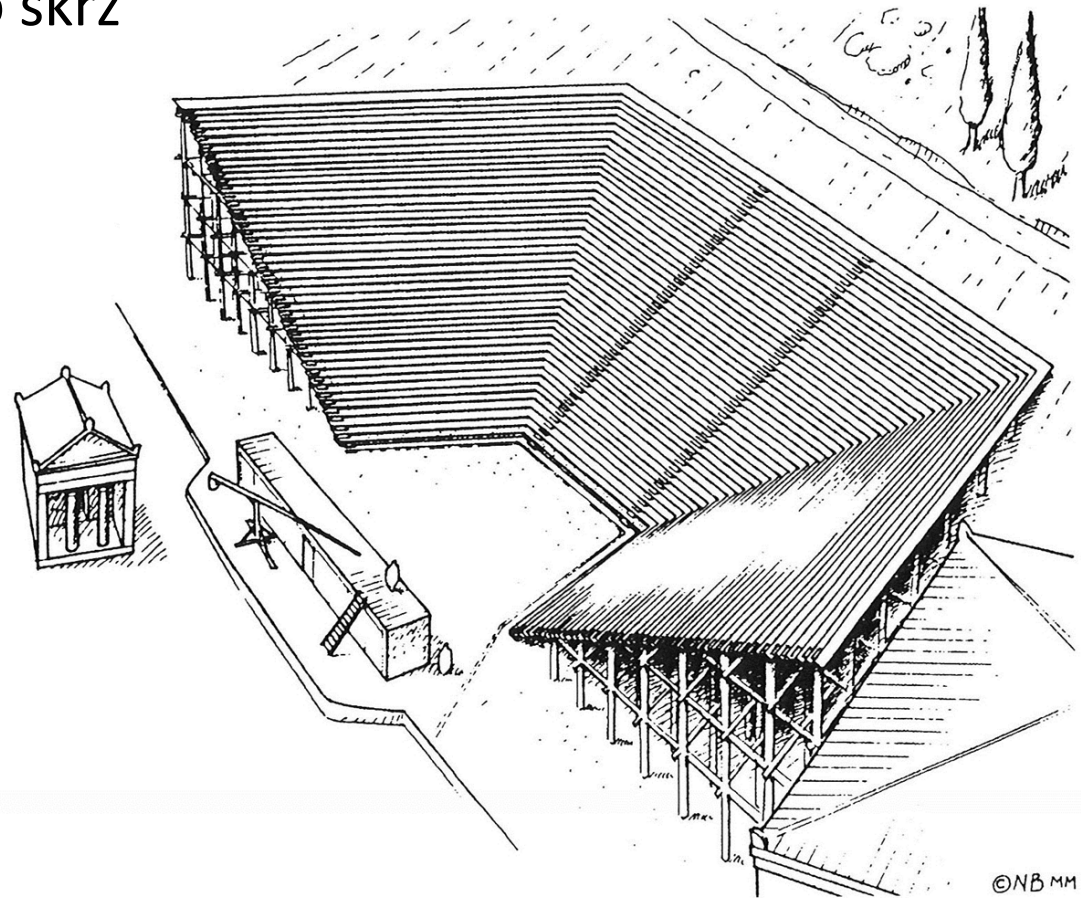
TRAGÉDIE: 12 sboristů (choreutů), později 15

PLATE 6. Red-figure column-krater in the Mannerist style, ca. 500–490 B.C.E.
Six choristers and muffled figure at tomb.

Parodos

= příchod sboru/píseň
(anapesty)
- *eisodem*, méně často skrz
skene

The stately column, and the gorgeous dome
Raised to the gods, are not the boast alone
Of our magnificent Athens; nor the statues
That grace her streets; this temple of the god,
Son of Latona, beauteous to behold,
Beams the resplendent light of both her
children.

Euripides, *Ion*

STASIMON: strofa a antistrofa

→ TANEC (*choreuein*)

- taneční figury, cheironomie x formace

FRÝNICHOS: „Tanec mi dal tolik figur, kolik na moři / vln zimní vytváří hrozivá noc.“

Figure 17 Characteristic dance poses of tragedy in about 450 BC.

ORESTÉS

Hrob otce vykopal tvůj vlastní hrob.

KLYTAIMÉSTRA

To je on! To je on! Ten had,
co ze mě vypadl a já mu dala pít!
Ten démon ze sna mluvil pravdu!

ORESTÉS

Zločinně jsi vraždila, zločinně i trp!

SBOR

Ne, slzám neporučíš – přiznávám,
že hrozná smrt těch dvou mě dojala.
Jestli však zbědovaný Orestés
završil hrůzné krveprolití,
ať se mu vyhne každá pohroma!
Kéž světlo, co s ním přišlo, nezhasne!

Přišel čas – a Priamův rod postihla
těžkým kopím odplata.

I Agamemnonův palác vyslídil
podvkrát lev,
podvkrát Arés.

K cíli šťastně dorazil
ten vyhanec
s věštbami z Delf,
jemuž dýchli do zad bohové.

Jásejte! Zlo bylo vyhnáno.
Zpívejte! Je konec hýření
vládců s prsty od krve.
Těžký osud uprchl z domu!

Stasimon III*Strofa I*

Přišla ta, co dlouho vskrytu chystá trest –
potměšilá odplata.

Do svých rukou vzala ruku mstitele
spravedlnost,
Diova Diké.

Vskutku dobře říkají
smrtelníci

„Spravedlivá“,
tváře vrahů spálí její hněv.

Z hloubi skvostné sluje v srdci Parnássu

Loxiás bezelstně ohlásil lest,
která urazila spravedlnost.

Bezpráví
netrvá věčně –
právo časem tasí meč,
božské vždycky vítězí,
mine každá vláda zla.

Vím, že je správné ctít nebe!

Jasně světlo plaší tmu,
dům byl zbaven těžkých pout.

Povstaň, dome! Tolik let
jsi znal jen prach a chladnou zem!

Až síla očistných obřadů smyje
poskvmu z domu a zažehne krb,
tehdy se naplní čas potupy
a navždy
opustí brány.

Jako nejšťastnější vrh
do paláce vejde host
s čarovným očima –
štěstí se rozhostí v domě!

*Antistrofa I**Strofa II**Antistrofa II*

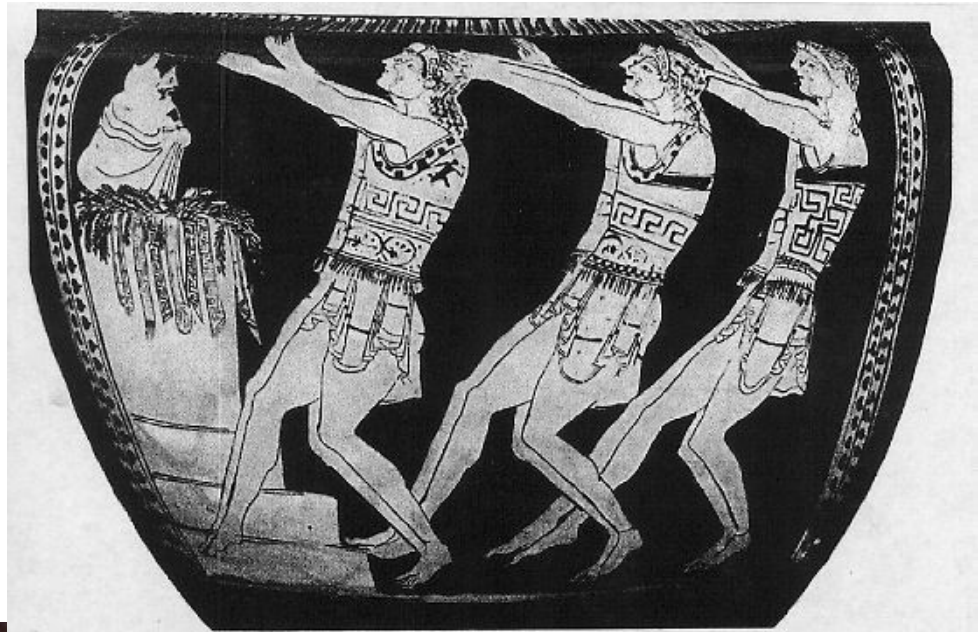

PLATE 6. Red-figure column-krater in the Mannerist style, ca. 500–490 B.C.E. Six choristers and muffled figure at tomb.

Odchod sboru

“Let us leave, Adrastos, and let us make our pledge to this man and this city; it is fitting for us to honor those who have labored for us”

Euripides, *Prosebnice*, 1232–4

Divine matters take many forms, and the gods bring many things to pass beyond expectation. What was anticipated does not occur, and for the unexpected the god finds a way. Such has happened here...

KOMMOS: písňový dialog sboru a herce (původně především nářek)

Dórský dialekt: *Halie kai phaos hameras ouraniai te dinai nephalas dromaiou* (“Sun and light of day and sky-swirls of racing cloud”)

Attický dialekt: *Helie kai phos hemeras ouraniai te dinai nephales dromaiou*

Euripides, *Alkestis* 244–6

PROMLUVY SBORU – shrnutí

- Sborová píseň (hl. stasima, dále parodos)
- Kommos – zpívaný dialog s hercem
- Mluvené repliky (unisono nebo individuálně)
- Delší monolog (výjimečně)

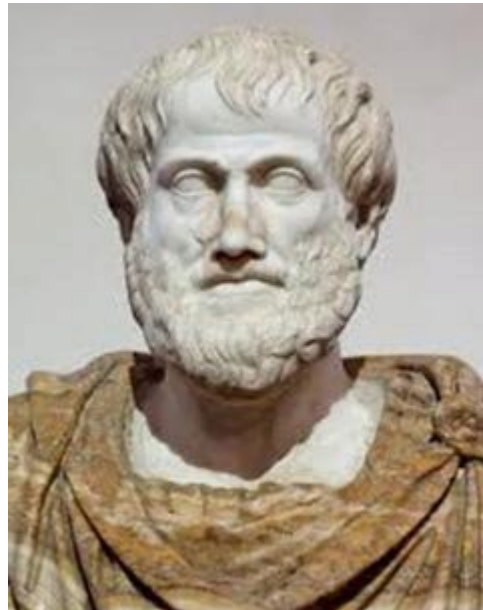
I could tell of the murder of that poor son of Zeus, whom Procne, mother of an only child, slew and offered to the Muses; but thou hadst three children, wretched parent, and all of them hast thou in thy frenzy slain. **What groans or wails, what funeral dirge, or chant of death am I to raise?** Alas and woe!

Euripides, *Herakles*

The chorus too must be regarded as **one of the actors**. It must be part of the whole and share in the action, not as in Euripides but as in Sophokles. In the others the choral odes have no more to do with the plot than with any other tragedy. And so they sing **interludes**, a practice begun by Agathon.

Aristotle, *Poetics*, 1456a25–30

Sbor v komedii

I was hurrying here bearing peace treaties for you, when some old Acharnians sniffed them out . . . I ran away, but they're following me and shouting

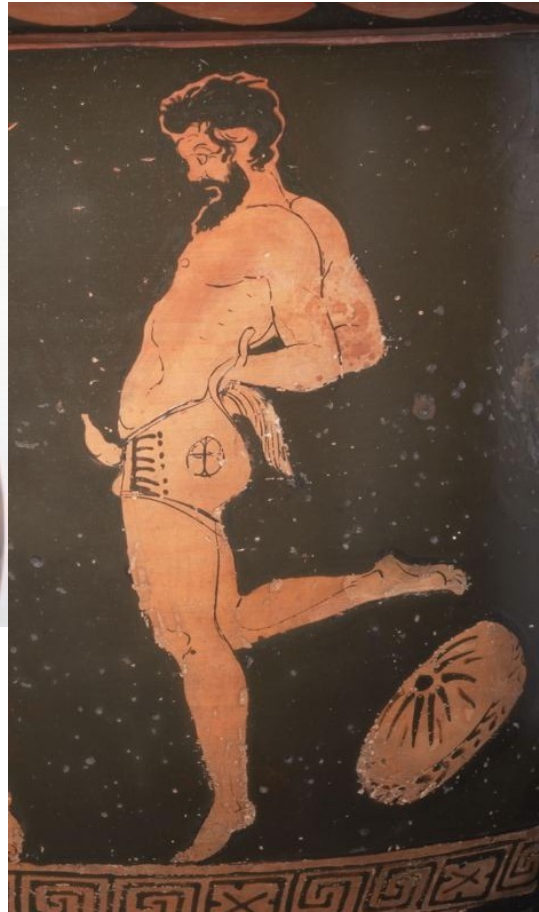
Aristofane, Acharňané

But they'll be here soon, his fellow-jurors, to summon out my father.

Aristofanes, Vosy

Sbor v satyrské hře

Váza Pronomos, cca 400 BCE

